

Motion till riksdagen 2006/07:Sf6

av Tomas Eneroth m.fl. (s)
med anledning av prop. 2006/07:49

Vissa regler om ränta i samband med återkrav

Sammanfattning

Regeringen föreslår i propositionen att Försäkringskassan ska få ta ut ränta på återkrav av felaktigt utbetalda socialförsäkringsförmåner. Förslaget betyder att enskilda som är skyldiga att återbetala en socialförsäkringsförmån till Försäkringskassan och som har kommit överens om en avbetalningsplan ska betala ränta på det återkrävda beloppet. Det handlar bland annat om förmåner som bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer, barnbidrag och underhållsstöd. Räntan ska motsvara statens utlåningsränta med ett tillägg av två procentenheter. Propositionen innehåller också förslag om att personer som är återbetalningsskyldiga för en socialförsäkringsförmån och som inte återbetalat beloppet i rätt tid ska betala dröjsmålsränta.

Om ränta ska få tas ut av Försäkringskassan på återkrav av felaktigt utbetalda socialförsäkringsförmåner finns också rimliga motiv för att rätt till ränta också ska gälla i andra riktningen – vid retroaktiv ersättning till individen. Vi anser därför att innan förslag om skuldränta införs avseende utbetalda ersättningar i trygghetsförsäkringarna bör möjligheterna för utbetalning av ränta i båda riktningarna utredas.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2006/07:49 Vissa regler om ränta i samband med återkrav.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att innan förslag om skuldränta genomförs avseende utbetalda ersättningar i trygghetsförsäkringarna bör förutsättningar för ränteberäkning i båda riktningarna utredas.

Fel! Okänt namn på

Nulägesbeskrivning

Av en dom i Regeringsrätten (RÅ 2004 ref. 54) framgår att försäkringskassorna saknar rätt att ta ut ränta för sina krav på återbetalning av för mycket utgiven ersättning utan uttryckligt författningsstöd. Tidigare tolkade dock Försäkringskassan rättsläget så att man hade rätt att ta ut ränta på sina fordringar, men från och med maj 2004 har försäkringskassan alltså inte den rätten längre.

Försäkringskassan betalar inte heller dröjsmålsränta till den enskilde när denne inte har fått sin ersättning i tid eller om han efter överklagande i förvaltningsdomstol får rätt till ersättning.

Den möjlighet som återstår är att den enskilde kan vända sig till Justitiekanslern, JK, och begära ersättning för utebliven ränta i form av skadestånd. Det gäller då i de fall den enskilde har lidit ekonomisk skada genom Försäkringskassans fel eller försumlighet.

Ränta i båda riktningarna ger större rättvisa

Den här ordningen kan tyckas acceptabel så länge reglerna är ömsesidiga – det vill säga omfattar såväl försäkringskassa som individ. När rätten återropas att ta ut ränta för krav på återbetalning från den enskilde, bör det vara rimligt att lika rätt finns för den enskilde som gått miste om en ersättning i rätt tid från Försäkringskassan. Situationen kan likställas med vad som gäller med skattekontot. Den enskilde är skyldig att betala kvarskatt, om det visar sig att man fått behålla för mycket av sin inkomst i förhållande till den skatt som ska betalas på beloppet. Samtidigt åligger skyldighet för skattemyndigheten att ge återbäring på för mycket inbetald skatt. Det är ett ömsesidigt och rättvist system som motiverar den enskilde att göra rätt för sig.

Enligt Försäkringskassan är det i dagsläget inte möjligt att göra en kvalitativ kostnadsberäkning vad avser frågan om hur mycket samhället skulle betala om man inför en rätt till retroaktiv skuldränta för dem som överklagat Försäkringskassans beslut och får rätt i domstol. Kostnaden är beroende av många osäkra faktorer, bland annat antal ärenden som överklagas, belopp och hur långa överklagandeprocesserna blir.

Det finns ändå skäl att utreda förutsättningarna för ränteberäkning i båda riktningar innan beslut fattas om att införa skyldighet för enskilda att betala såväl dröjsmålsränta som ränta på återkrävda belopp. Om man inte utreder förutsättningarna för skuldränta i båda riktningarna blir det svårt att motivera varför den enskilde ska betala ränta på exempelvis ett återkrävt belopp.

I själva verket skulle det kunna betyda att en person på grund av bristfällig information eller slarv i myndighetshandling återkrävs på ett belopp som hon egentligen inte haft rätt till, och då också krävs på ränta. Senare skulle samma person efter en prövning kunna bli berättigad till en retroaktiv ersättning som den tidigare fått avslag på, men samtidigt inte få rätt till ränta på beloppet.

Fel! Okänt namn på

Regeringen bör väl beakta de remissinstanser som har kritiska invändningar mot det förslag som regeringen presenterat. Vi delar den kritik som Småföretagarnas Arbetslöshetskassa framfört mot regeringens förslag. De synpunkter och invändningar som framkommit är viktiga att ta med sig i den utredning vi föreslår att man först gör innan förslag om skuldränta införs.

Innan förslag om skuldränta införs avseende utbetalda ersättningar i trygghetsförsäkringarna bör alltså möjligheterna för utbetalning av ränta i båda riktningarna utredas.

Stockholm den 28 februari 2007

Tomas Eneroth (s)

Catherine Persson (s)

Kurt Kvarnström (s)

Helena Frisk (s)

Jasenko Omanovic (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Göte Wahlström (s)

Ann Arleklo (s)